

Wat we zelf doen, doen we (misschien) beter:
Welke staatshervorming voor een betere arbeidsmarkt?

2010/6
20 08 2010

De onderhandelingen over een nieuwe en grote staatshervorming lopen. Het arbeidsmarktbeleid ligt daarbij op tafel. Staatshervorming is een politieke strijd over macht, ideologie en centen. Het Itinera Institute doet een poging om die strijd te objectiveren voor het terrein van de arbeidsmarkt. We presenteren een leidraad voor het debat rond een staatshervorming voor een betere arbeidsmarkt.

1. **Pragmatisme:** "actief" arbeidsmarktbeleid voor de regio's, "passief" arbeidsrecht blijft federaal
2. **Drie politieke scenario's en zestien topics voor regionalisering van arbeidsmarkt beleid:** Mini, Medium en Maxi
3. Een voorstel voor **focus op drie prioritaire cluster**s in de bevoegdheidsherverdeling: werkloosheidsbeleid, transitiebeleid en doelgroepenbeleid
4. Drie opties voor **duurzame organisatie en financiering** van het beleid, met responsabilisering van de regio's: Logica, Voorspelbaarheid of Verfijning.

Een pragmatische basisfilosofie gebiedt de vaststelling dat staatshervorming in arbeidsmarktbeleid betekent dat de **regio's meer bevoegd worden voor het "actieve", op inzetbaarheid gerichte beleid**, terwijl het federale niveau bevoegd blijft voor het "passieve" arbeidsrecht. Verschillende scenario's zijn denkbaar.

Itinera stelt voor het debat te groeperen rond drie clusters:

Cluster werkloosheid: het consequent doortrekken van de strategie van begeleiding, activering, investering en toereiken van werk door regionalisering op het vlak van controle- en sanctioneringsbevoegdheid (Piste 1), invulling en toepassing van de "passende arbeid" (Piste 2), Plaatselijke Werkgelegenheidsagentschappen (Piste 5), inschakelingseconomie (Piste 8) en besteding van de werkloosheidsuitkering (Piste 13).

Cluster transitie: het uitbouwen en bevorderen van mechanismen voor verandering en jobevolutie op een dynamische arbeidsmarkt, door regionalisering op het vlak van uitzendarbeid (Piste 6), outplacement en wedertewerkstelling bij herstructurering (Piste 7), verlofstelsels en loopbaanrekening (Piste 11) en de actieve pijler van een vernieuwd ontslagrecht (Piste 14).

Cluster doelgroepen: het coördineren en samenbrengen van de hefboomen voor beleid gericht op achtergestelde groepen op de arbeidsmarkt, door regionalisering op het vlak van vormingstelsels (Piste 3), arbeidsbemiddeling voor leefloners (Piste 4), banenplannen (Piste 9) en diversiteitsbeleid (Piste 12).

Daarnaast zijn **organisatie en financiering absoluut essentieel**. Financiering moet ook responsabiliseren en solidariteit organiseren. Ook daar zijn verschillende opties denkbaar. Het eenvoudigst is de **“Optie logica”**, die gedeeltelijke fiscale autonomie combineert met transparante solidariteit binnen een overkoepelende en duurzame herziening van de financieringswetgeving.

1. Pragmatische basisfilosofie: “actief” voor regio’s – “passief” blijft federaal

Er zijn al verworvenheden in de richting en de lotsbestemming van de staatsstructuur inzake arbeidsmarkt en de klok zal in deze niet worden teruggedraaid. Het komt er op aan de evolutie door te trekken op een wijze die toelaat de organisatie van de arbeidsmarkt zo effectief mogelijk af te stemmen op regionale verschillen. De **finaliteit van de staatshervorming is een verbetering van de werking van de arbeidsmarkt**. Er is een brede consensus dat het weinig zin heeft om de basisregels van het arbeidsrecht als zodanig, die de respectieve verplichtingen tussen werkgevers en werknemers bepalen, diepgaand te regionaliseren. Dat zou immers leiden tot een enorme complexiteit.

In essentie is de oriëntatie simpel:

- **De regio’s worden steeds meer bevoegd voor de actieve kant van arbeidsmarktbeleid:** aan de vraagzijde (alles wat banencreatie bevordert), aan de aanbodzijde (alles wat inzetbaarheid en tewerkstellingskansen van werkzoekenden bevordert), en aan de link tussen beide (het ‘matchen’ van vraag en aanbod).

- **De federale overheid blijft bevoegd voor het regelen van de statische, passieve kant van arbeidsmarktbeleid:** de rechten en plichten van werkgevers en werknemers in de context van tewerkstelling als zodanig.

2. Drie politieke scenario’s: Mini, Medium en Maxi

Het scenario “Mini”

Piste 1. Overhevelen van controle- en sanctioneringbevoegdheid in de werkloosheidsverzekering

Piste 2. Regionale invulling en toepassing van de “passende arbeid”

Piste 3. Regionaliseren van federale vormingstelsels

Piste 4. Regionalisering arbeidsbemiddeling voor leefloners

Piste 5. Regionalisering van de Plaatselijke Werkgelegenheidsagentschappen

Het scenario “Medium”

Piste 6. Regionalisering van de uitzendarbeid

Piste 7. Regionale transitiebevoegdheid: outplacement en wedertewerkstelling bij herstructurering

Piste 8. Regionalisering inschakelingseconomie

Piste 9. Regionalisering banenplannen

Piste 10. Regionalisering tijdelijke arbeidsvergunningen economische migratie

Het scenario "Maxi"

- Piste 11. Regionalisering van carrièregerichte verlofstelsels en/of de loopbaanrekening
- Piste 12. Regionalisering diversiteitsbeleid voor privésector
- Piste 13. Regionalisering besteding werkloosheidsuitkering
- Piste 14. Regionalisering van de actieve pijler van het nieuwe ontslagrecht
- Piste 15. Gedeeltelijke regionalisering van arbeidsduur en atypische arbeidscontracten
- Piste 16. Regionale collectieve arbeidsovereenkomsten zijn vooral een politiek symbool

3. Voorstel: focus op drie prioritaire clusters

Itinera stelt voor het debat te groeperen rond drie clusters:

Cluster werkloosheid: het consequent doortrekken van de strategie van begeleiding, activering, investering en toereiken van werk door regionalisering op het vlak van controle- en sanctioneringsbevoegdheid (Piste 1), invulling en toepassing van de "passende arbeid" (Piste 2), Plaatselijke Werkgelegenheidsagentschappen (Piste 5), inschakelingseconomie (Piste 8) en besteding van de werkloosheidsuitkering (Piste 13).

Cluster transitie: het uitbouwen en bevorderen van mechanismen voor verandering en jobevolutie op een dynamische arbeidsmarkt, door regionalisering op het vlak van uitzendarbeid (Piste 6), outplacement en wed-ertewerkstelling bij herstructurering (Piste 7), verlofstelsels en loopbaanrekening (Piste 11) en de actieve pijler van een vernieuwd ontslagrecht (Piste 14).

Cluster doelgroepen: het coördineren en samenbrengen van de hefboomen voor beleid gericht op achtergestelde groepen op de arbeidsmarkt, door regionalisering op het vlak van vormingstelsels (Piste 3), arbeidsbemiddeling voor leefloners (Piste 4), banenplannen (Piste 9) en diversiteitsbeleid (Piste 12).

4. Duurzame organisatie en financiering

Organisatie en financiering van bevoegdheden zijn een echte beleidsknoop. Financiering moet ook responsabiliseren en solidariteit organiseren. Ook daar zijn verschillende opties denkbaar. Het eenvoudigst is de "Optie logica", die gedeeltelijke fiscale autonomie combineert met transparante solidariteit binnen een overkoepelende en duurzame herziening van de financieringswetgeving. Daarvoor moet er wel een duurzame nieuwe financieringsconstructie van het (con)federale België komen. Bij gebreke daarvan, kan gekozen worden voor variabele verdeelsleutels ("Optie Verfijning") of forfaitaire enveloppefinanciering met bonus en malus ("Optie Voorspelbaarheid"). Alle opties vergen het in rekening brengen van regionale arbeidsmarktverschillen en de politieke wil om die verschillen te objectiveren en te vertalen in responsabilisering.

M. De Vos, Wat we zelf doen, doen we (misschien) beter: Welke staatshervorming voor een betere arbeidsmarkt?, Itinera Institute Analysis, 2010.

Perscontact:

Prof. dr. Marc De Vos, directeur van het Itinera Institute, is beschikbaar voor telefonische interviews op 0498421188

Voor duurzame economische groei
en sociale bescherming.